

IN NIEUW BOEK OVER VERZET GEEN AANDACHT VOOR BUSSUM

Het vergeten Bussumse verzet

In het boek *Een land in verzet*, dat onlangs is verschenen, komt de naam Bussum niet voor, net zomin als Naarden en Laren. Hilversum wordt maar één keer genoemd, terwijl daar nota bene het militaire hoofdkwartier van de nazi's zat.

Toch komen hier wel landelijk bekende verzetsmensen vandaan. Aan de beroemde Februaristaking hebben honderden Bussumers meegedaan, zowel in als buiten hun woonplaats. Dat was de enige staking tegen de Jodenvervolging in heel bezet Europa.

Wijd verspreid verzet

Het nieuwe boek over het Nederlands verzet ontstond na een aflevering van de tv-serie *Het verhaal van Nederland* uit 2021. In die aflevering werd gesteld dat het verzet in Nederland weinig voorstelde. Presentator Daan Schuurmans zei letterlijk: 'Al waren de meeste Nederlanders tegen de deportatie, toch deden ze vrijwel niets om die tegen te houden. Zo droegen ze bij aan de vernietiging van ruim honderdduizend landgenoten'.

Vrijwel niets? Kom nou toch! Dat klopt totaal niet en is zelfs beledigend. *Een land in verzet* behandelt het hele verzet in Nederland, vooral de onderduik en de drie grote stakingen: de Februaristaking van 1941, de landelijke April-Meistaking van 1943 en de landelijke Spoorwegstaking van 1944.

■ Gerrit-Jan van Heuven.

■ Jan Thijssen.

■ Gerard Reeskamp.

Een belangrijk punt dat het boek terecht maakt: onderduikers en vooral degenen die hun onderdak verleenden moeten als verzetsmensen worden meegeteld, wat in vroegere publicaties over dit onderwerp niet gebeurde.

De auteurs komen dan ook tot de conclusie dat er ongeveer één miljoen van de negen miljoen Nederlanders (vrouwen en kinderen meegerekend) op enigerlei wijze deelnamen aan het verzet. Jammer dus dat de verzetsmensen uit Bussum er zo bekaaid vanaf komen.

Tante Fifi

Zo ontdekte de Bussumse documentairemaakster Annet Betsalel in 2022 dat er ene 'tante Fifi' had bestaan: de Naardense Helena van Weening-Mulder. Zij bleek 74 Joodse volwassenen en 27 kinderen op maar liefst 28 adressen in Bussum en Naarden ondergebracht te hebben. Een van die adressen was waarschijnlijk Prof. F.C. Dondersstraat 2 in Bussum, naast het sportpark, waar de familie Rog – vader, moeder en drie dochters – woonde. Dochter Corinne, geboren in 1936, die nog in blakende gezondheid in Bussum leeft, weet nog dat er een Joodse moeder met twee kinderen rond 1943 bij hen introk. Ze mocht daar toen niet over praten.

Reeskamp

Uiteraard komen ook de 'grote' verzetsmensen in het boek aan bod, net als de grote acties. Ik mis

daarbij wel de Bussumse verzetsman Gerard Reeskamp, die de diefstal van explosieven uit de vesting Naarden organiseerde en die later werden gebruikt bij de spectaculaire aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister. Onlangs is in Bussum naast het gemeentehuis een brug naar hem vernoemd. Nadat hij al vanaf de zomer van 1940 actief was geweest in Bussum en Naarden week hij na ruim een jaar uit naar Friesland. Daar leidde hij onder meer de 'buitenploeg' bij de beroemde overval op het Huis van Bewaring in Leeuwarden in december 1944. Bij die gelegenheid bevrijdde het verzet 51 verzetsmensen, onder wie elf vrouwen – zonder één schot te lossen. Over hem schreef Ad van Liempt het boek *De drogist*.

Andere omissies

De intussen internationaal beroemde gezusters Brilleslijper: twee Joodse zussen die in Naarden een landhuisje huurden en daar Joden lieten onderduiken ontbreken eveneens.

Ook geen woord over de Bussumer Gerrit-Jan van Heuven Goedhart, politicus en verzetsleider die naar Engeland uitweek en daar toetrad tot het kabinet van de Nederlandse regering in ballingschap. Lou de Jong, die hem in Londen heeft meegemaakt, noemt hem in *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* maar liefst honderd zestig keer. Goedhart kreeg enkele weken geleden

nog een plein in Bussum naar zich vernoemd.

Van de elf omgekomen Bussumse verzetsmensen die geëerd worden in de verzetswijk in Bussum-Zuid is alleen Jan Thijssen vermeld, maar weer niet luitenant-kolonel Pierre Versteegh, landelijk bevel-

■ Pierre Versteegh.

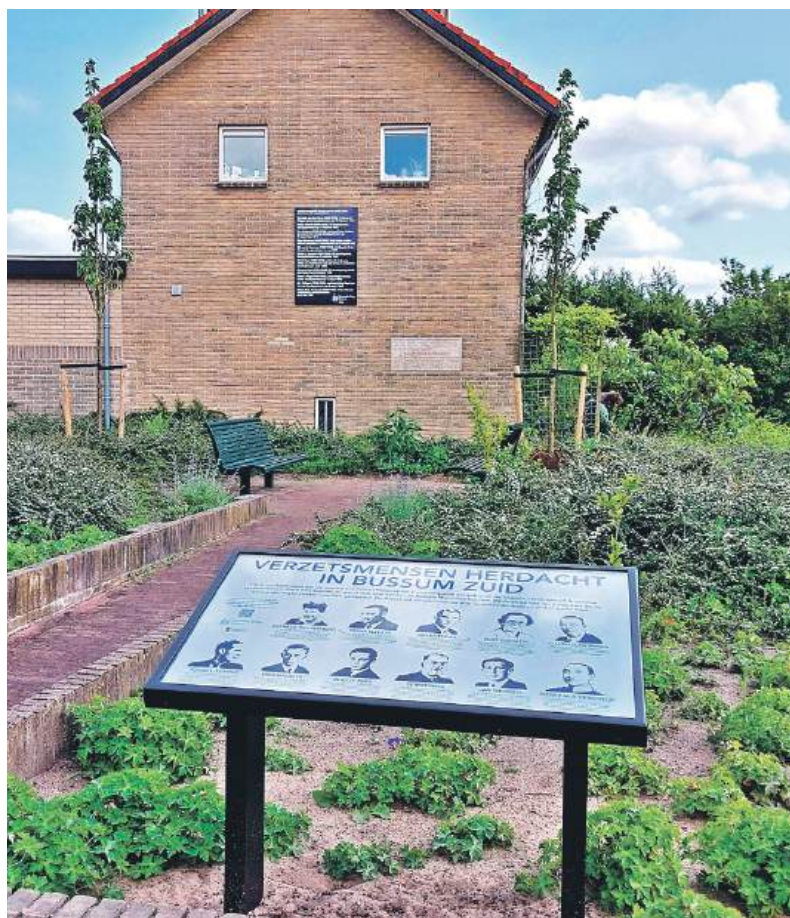
hebber van de Ordedienst.

Februaristaking

Aan de Februaristaking deden in Hilversum bij de Nederlandsche Seintoestellen Fabriek (NSF, later Philips) vele tientallen Bussumers mee die daar werkten! Een van de laatste overlevenden van hen was mijn vader, die tot zijn dood in 2014 in Bussum woonde. Hij bouwde als ingenieur bij de NSF illegale zenders, maar werd verraden. Hij bracht drie jaar in nazi-gevangenissen door, grotendeels in nazi-Duitsland. Hij ontving het Verzetshedenkingskruis en collectief Yad Vashem. Hij was toeval-ig jarig op dezelfde dag als Gerard Reeskamp, 13 augustus.

Een land in verzet, onder redactie van Mirjam Lange en Paul van Tongeren, verscheen in 2025 bij uitgeverij Balans 2025.

Arthur Graaff

■ Het gedenkteken aan elf Bussumse verzetshelden aan de Fokke Bleekerstraat.